

Vikingetid: En statsmagt opstår

I 900-tallet opstod alvorlige grænseproblemer ved Dannevirke. Striden stod mellem Vesteuropas mægtigste hersker, den kristne, tyske kejser, og Harald Blåtand. Under pres gjorde kong Harald Blåtand kristendommen til statsreligion i Danmark.

I 979–81 stod Harald Blåtand bag opførelsen af fem store ringborge. Det var Fyrkat og Aggersborg i Nordjylland, Nonnebakken på Fyn, Trelleborg på Sjælland og formodentlig Borgeby i Skåne. Samtidig opførte kongen et storslået

broanlæg ved Raving Enge. Broen vidner om, at kongen anlagde et overordnet vejnet, der sikrede hurtig transport. Borgene og det centrale vejnet skal formodentlig ses i sammenhæng med samlingen af hele Danmark.

Danmark gik fra at være et nordisk hedensk samfund til en europæisk kristen civilisation. Storgodser og kongsgårde opstod over hele landet. De første byer blev grundlagt. Grundlaget for det historiske kongerige Danmark var blevet skabt.

Viking Age: The birth of the State of Denmark

In the 10th century, serious border problems had arisen at Denmark's southern border. The conflict was between Western Europe's mightiest ruler, the Christian, German Emperor and Harald Bluetooth. Under pressure, King Harald Bluetooth made Christianity the state religion of Denmark.

In 979–81 Harald Bluetooth commissioned the construction of five ring fortresses: Fyrkat and Aggersborg in North Jutland, Nonnebakken on Funen, Trelleborg on Zealand and probably also Borgeby in Scania in present-day Sweden.

In the same period, he had a magnificent bridge built at Raving Enge. The bridge testifies to the King's vision of a national road system. The forts and roads may be interpreted as part of the vision to unify Denmark.

Denmark went from being a Nordic, pagan society to a European, Christian civilisation. Large landed and royal estates arose across the whole of Denmark. The first towns were established. The foundation for the historic Kingdom of Denmark had been laid.

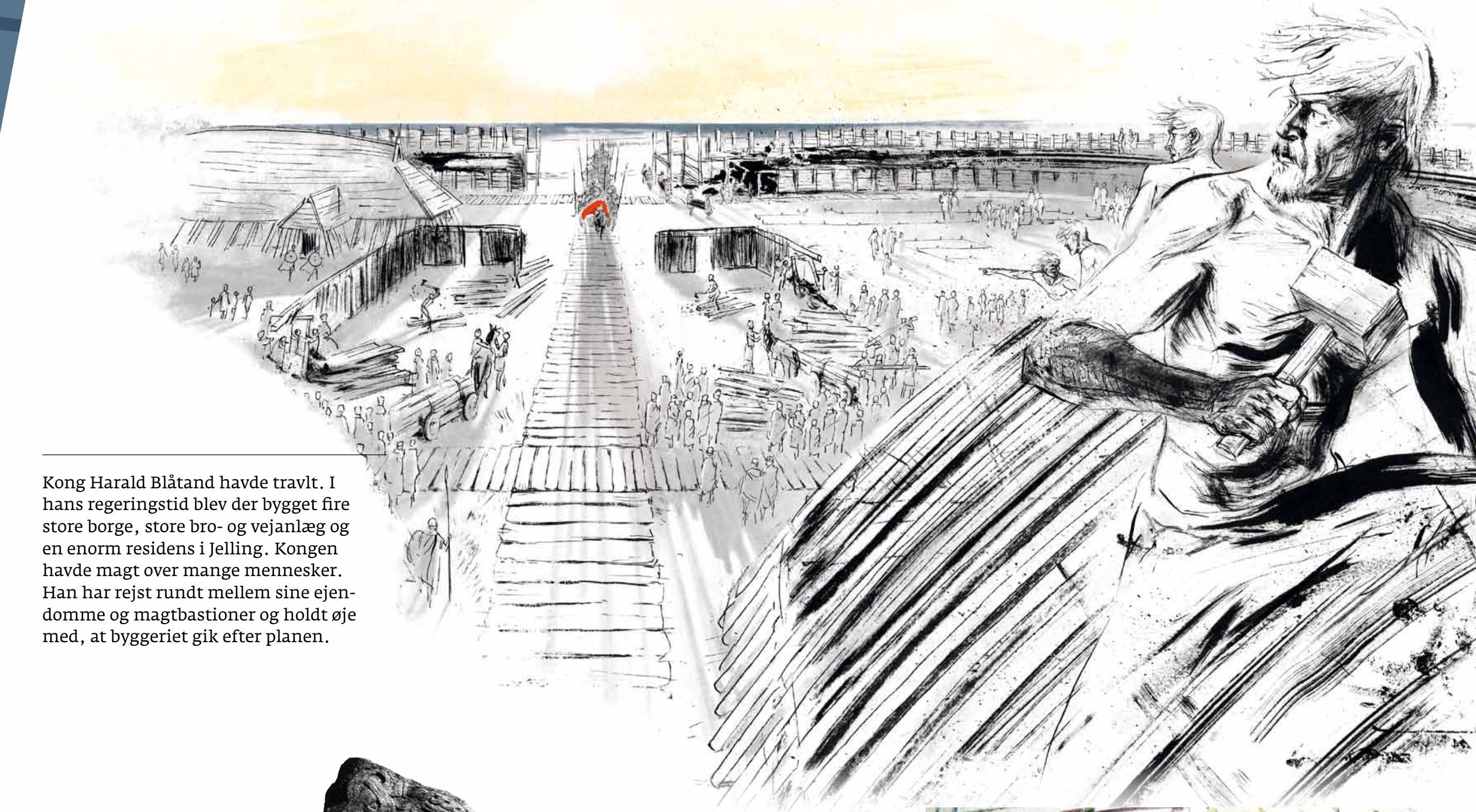
Wikingerzeit: Eine Staatsmacht entsteht

Im 10. Jahrhundert entstanden ernsthafte Grenzprobleme an Dänemarks Südgrenze. Es herrschte Streit zwischen dem mächtigsten Herrscher Westeuropas, dem christlichen deutschen Kaiser, und Harald Blauzahn. Unter Druck machte König Harald Blauzahn das Christentum zur Staatsreligion in Dänemark.

979–81 ließ Harald Blauzahn fünf große Ringburgen errichten: Fyrkat und Aggersborg in Nordjütland, Nonnebakken auf Fünen, Trelleborg auf Seeland und vielleicht auch Borgeby in Schonen. Gleichzeitig errichtete der König

eine grandiose Brückenanlage bei Raving Enge. Die Brücke zeugt davon, dass der König ein übergeordnetes Straßennetz anlegte. Alle Bautätigkeiten sind im Zusammenhang mit der Vereinigung Dänemarks zu sehen.

Dänemark entwickelte sich von einer nordischen heidnischen Gesellschaft zu einer europäischen christlichen Zivilisation. Im ganzen Land wurden große Güter, Königshöfe und die ersten Städte gegründet. Damit war die Grundlage für das Königreich Dänemark in historischer Zeit geschaffen.

Kong Harald Blåtand havde travlt. I hans regeringstid blev der bygget fire store borge, store bro- og vejanlæg og en enorm residens i Jelling. Kongen havde magt over mange mennesker. Han har rejst rundt mellem sine ejendomme og magtbastioner og holdt øje med, at byggeriet gik efter planen.

Jellingstenen kaldes Danmarks dåbsattest. Kristendommen blev dog indført gradvist. Allerede ved vikingetidens slutning var der bygget mange små trækirker i alle egne af landet. De var kun 10-20 m lange og hørte ofte til en stormandsgård.

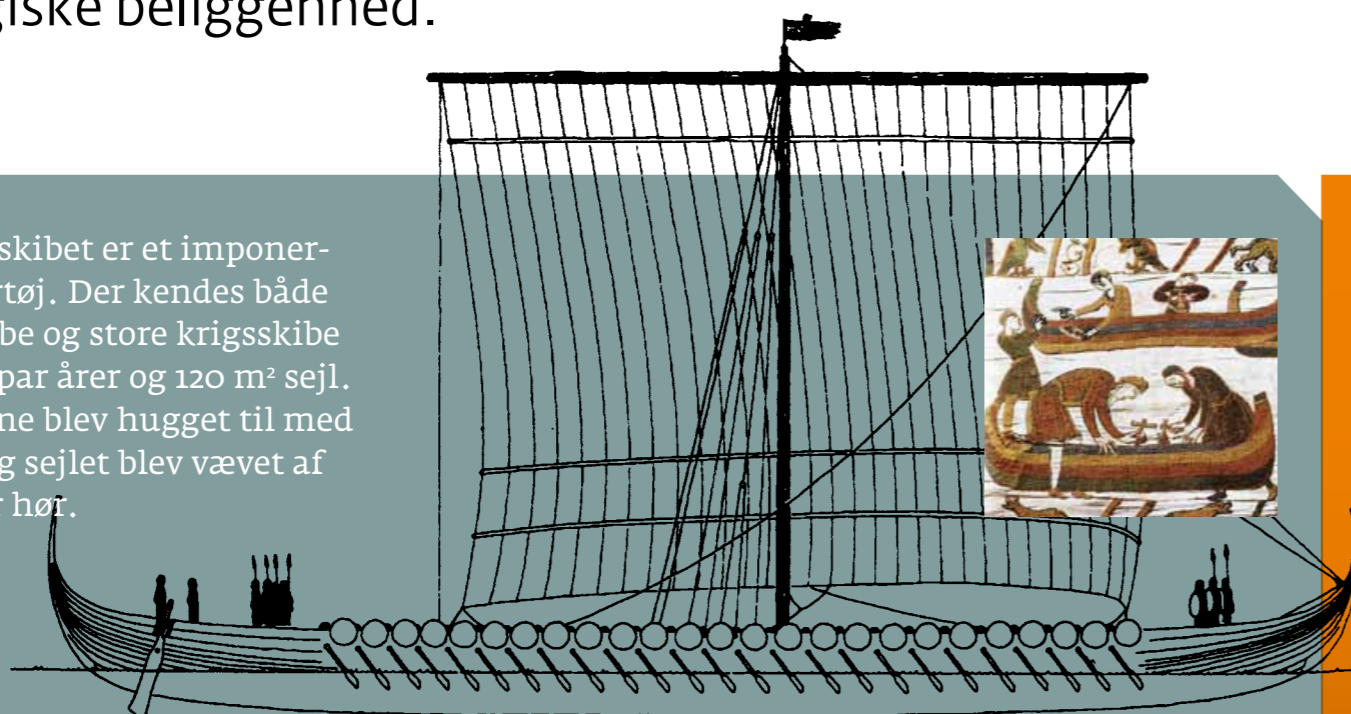
Vikingetidens landsby bestod som regel af en 6-7 indhegnede gårde. Gårdene fordelte sig omkring en åben plads eller en gennemgående gade. Der skete store ændringer i landbruget: En ny plovtype blev indført, og markerne blev dyrket med faste skift i afgrøder.

YDRE ELLER INDRE FJENDER?

Blev Fyrkat og de andre ringborge bygget som kaserner for kongens soldater eller for at han kunne demonstrere sin magt og styrke? Måske havde de flere formål. Gå tur på Fyrkat borgen og få et indtryk af dens storhed og velvalgte strategiske beliggenhed.

Vikingskibet er et imponerende fartøj. Der kendes både fragtskibe og store krigsskibe med 30 par årer og 120 m² sejl. Plankerne blev hugget til med økser, og sejlet blev vævet af uld eller hør.

FÅ MERE VIDEN:

Se fund fra udgravningen på Fyrkat: Hobro Museum, Vestergade 23, Hobro. Besøg også vikingehusene: Fyrkatgården, Fyrkatvej 37B.

nordmus.dk
kulturarv.dk/danmarks-oldtidilandskabet
1001fortaellinger.dk

900-TALLETS EUROPAKORT

- Danske Kattegatimperium
- Danske bosættelser
- Kejser Ottos rige
- Kalifatet
- Byzans

Europa var domineret af Kejser Ottos store tysk-romerske rige i 900-tallet. De danske vikingetogter gjorde Vesteuropa usikker, men endte med bosættelser i Nordfrankrig og England.

TIDSLINJE

750 e.Kr. Bjowulfkvadet fortæller om danske helte og hofliv i en kongehal, der måske har ligget ved Lejre.

900-tallet Muldfjælspløven opfindes. For første gang har man en plov, der løsner og vender mulden.

2000 Vikingernes gamle guder dyrkes stadig. I 2003 blev Asatrossamfundet Forn Sidr godkendt af kirkeministeriet. I 2009 blev en hedensk gravplads indviet.

0

500

1000

1500

2000

430 e.Kr. Den hellige Patrick udbreder kristendommen i Irland.

793 e.Kr. Vikinger angriber klosteret på øen Lindisfarne ved den engelske østkyst.

1019-1035 e.Kr. Knud den Store herskede over Danmark og England fra 1019 - 1035. Med ham sluttede vikingetiden.

1952 Vikingetiden er populær i film, tegneserier og teater. I 1952 opføres det første vikingespil i Frederikssund.

Stram arkitektur

Fyrkat blev anlagt efter et meget strengt geometrisk mønster. Den runde borgplads er 120 meter i diameter. Omkring borgen blev bygget en 12 meter bred og over tre meter høj vold. Volden har haft en plankebygget front. Foran volden har der været en cirka syv meter bred og to meter dyb voldgrav.

Ved de fire porte var en træbygget åbning, hvorfra man gik ud på den plankevej, som delte borgpladsen op i fire lige store karréer. Langs voldens inderside lå en ringgade. I de fire karréer lå fire ens huse omkring en kvadratisk gårdsplads.

Fyrkats konstruktion ligner meget de tre andre danske ringborge: Aggersborg ved Limfjorden, Trelleborg ved Slagelse og Nonnebakken i Odense. De er alle bygget og anvendt på samme tid og må derfor også ses som Harald Blåtands værk.

Strict architecture

Fyrkat was built in very strict geometric patterns. The circular fortress is 120 metres in diameter internally. A 12-metre wide and 3-metre high rampart with a planked facade was built around the fortress. A moat 7 metres wide and 2 metres deep was dug in front of the rampart.

The four gates were timber openings, each leading to a plank road. The plank roads divided the fortress site into four equally-sized housing blocks. A ring road ran around the inside of the rampart. The four housing blocks comprised four identical houses surrounding square courtyards.

Fyrkat's construction closely resembles the three other Danish ring fortresses: Aggersborg at Limfjorden, Trelleborg near Slagelse and Nonnebakken in Odense. They were all built and used at the same time and are therefore attributed to Harald Bluetooth.

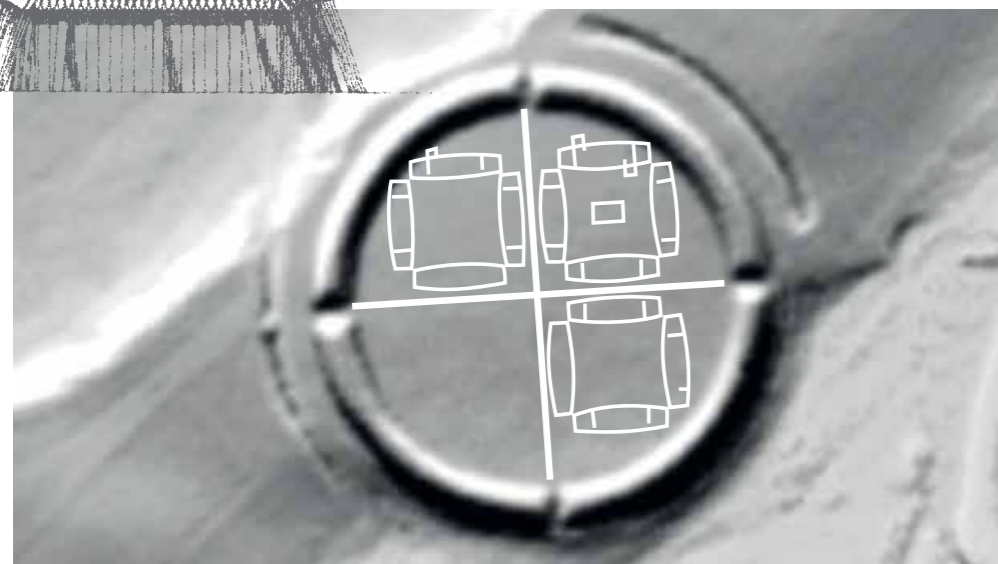
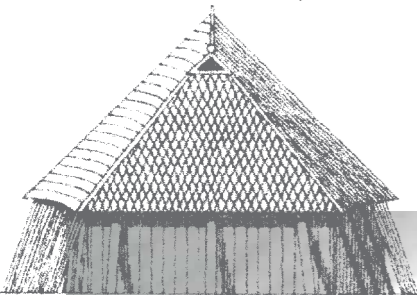

Straffe Architektur

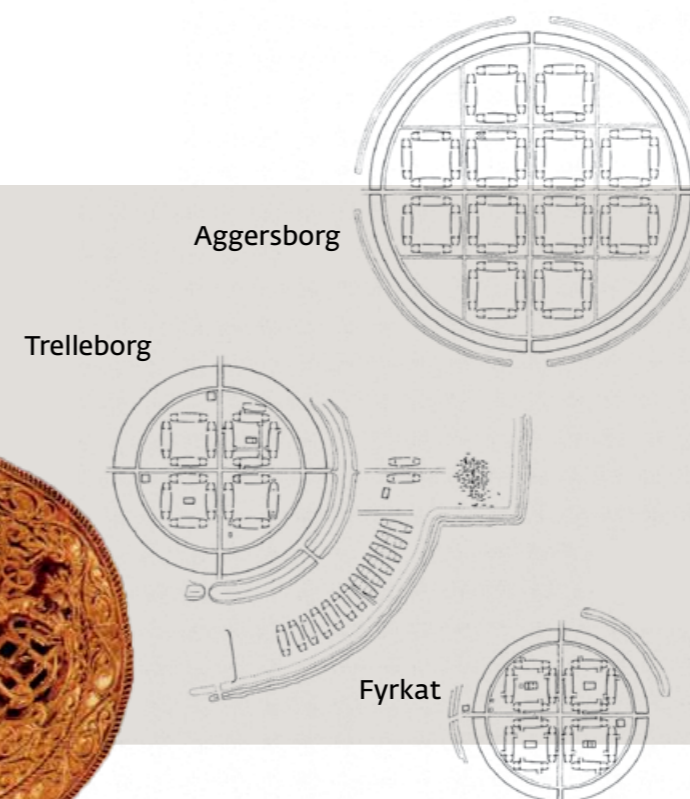
Fyrkat wurde nach einem sehr strengen geografischen Muster angelegt. Der kreisrunde Burgplatz misst 120 m im Durchmesser. Um die Burg wurde ein 12 m breiter und über 3 m hoher Wall aufgeschüttet. Die Front des Walls bestand aus eingerammten Planken. Vor dem Wall lag ein ca. 7 m breiter und 2 m tiefer Graben.

An den vier Toren war ein aus Holz errichteter Durchlass, der auf den Bohlenweg führte, der den Innenraum der Burg in vier gleich große Karrees aufteilte. In den vier Karrees lagen vier gleichartige Häuser um einen quadratischen Hofplatz.

Die Konstruktion von Fyrkat entspricht den übrigen drei dänischen Ringburgen: Aggersborg am Limfjord, Trelleborg bei Slagelse und Nonnebakken in Odense. Alle wurden zur selben Zeit erbaut und haben daher als Harald Blauzahns Werk zu gelten.

Voldgraven er kun fundet mellem nordporten og østporten samt omkring vestporten. Sandsynligvis har det ikke været nødvendigt at have voldgrav hele vejen rundt pga. det våde terræn. Det er kun husenes vægge i borgen, der er markeret med betonklodser.

Ringborgene Aggersborg og Trelleborg har stor lighed med Fyrkat. Aggersborg ved Limfjorden er dog meget større med en indre diameter på 240 meter og 48 langhuse. Trelleborg ved Slagelse har en indre diameter på 136 meter og 16 langhuse.

Gravpladsen

Ved vikingeborgen blev der fundet en gravplads fra samme tid. Gravpladsen rummer 30 grave, og både mænd, kvinder og børn er begravet her.

De døde er begravet som i kristne grave, på ryggen med hovedet i vest og med blikket rettet mod øst. Deres gravgaver fortæller dog, at de også har haft en hedensk tro om en dødsrejse. Gravene er lagt omkring en plankevej, hvoraf næsten 40 meter er fundet.

De mange børne- og kvindebegravelser er påfaldende. En kvindegrav skiller sig tydeligt ud. Hun er begravet i en vognkasse og klædt i en fornem blå og rød dragt udsmykket med guldtråde. Hendes gravgaver er dagligdagsting såsom tenvægt, saks og slibesten. Men hun har også medbragt usædvanlige smykker og et udstyr, som kunne tyde på, at kvinden har været troldkone eller vølv.

Burial ground

A burial ground from the same date was discovered near the Viking fortress. The 30 graves here contain the earthly remains of men, women and children.

They were buried as in Christian graves as they were placed on their backs with their heads pointing west but facing east. They apparently also played it safe and took along grave goods for the journey after death in accordance with heathen traditions. The graves were positioned around a plank road.

A strikingly high number of children and women are buried here. One woman's grave stands out clearly, however. She was dressed in fine blue and red clothing decorated with gold thread. Her grave goods are everyday items such as a spindle whorl and scissors. But she also had some unusual jewellery and equipment that suggests she may have been considered to be a witch or soothsayer.

Begräbnisplatz

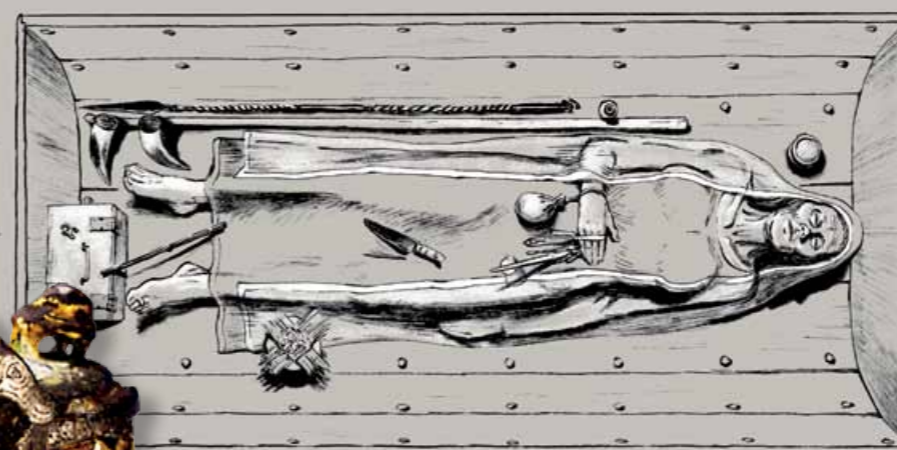
Bei der Wikingerburg wurde ein Begräbnisplatz aus derselben Zeit gefunden. Der Platz umfasst 30 Gräber von Männern, Frauen und Kindern.

Die Gräber der Toten sind wie christliche Gräber gestaltet. Das sieht man daran, dass die Toten auf dem Rücken liegen mit dem Kopf nach Westen, den Blick nach Osten gerichtet. Ihre Grabbeigaben verraten jedoch, dass sie einem heidnischen Glauben an eine Todesreise anhängen.

Auffällig sind die vielen Frauen- und Kinderbegräbnisse. Das Grab einer Frau hebt sich deutlich ab. Sie wurde bekleidet mit einer vornehmen blau-roten, mit Goldfäden durchwirkten Tracht. Ihre Grabbeigaben sind Alltagsdinge wie Webgewicht und Schere. Aber sie brachte auch ungewöhnlichen Schmuck und eine Ausstattung mit sich, die darauf hindeuten könnte, dass die Frau eine Zauberin oder Völve war.

På gravpladsen fandtes 30 grave. Ni var barnegrave. Det viser, at der også har boet familier på borgen.

I vølvens grav blev der fundet et dåsespænde fra Gotland. Det indeholdt rester af blyhvidt, som kan være ingrediens til hudsalve. Andre ting i graven viser trolddom og helbredelse. Staven blev brugt til handlingen sejd, og bulmeurtfrø er euforiserende.

Kongens borg

Ved Fyrkat lå i vikingetiden en borg. Borgens alder er ved årringe fra træstykker dateret til omkring år 980.

På det tidspunkt var Harald Blåtand konge i Danmark. Han anlagde mindst fire af denne type borge i Danmark. Den runde form og de strengt geometrisk anlagte huse, veje og porte gør dem enestående i verden. Bag byggeriet ligger et stort anlægsarbejde som kun en konge med magt og indflydelse kunne gennemføre.

Inden for Fyrkatborgens over tre meter høje vold lå 16 huse fordelt i fire karréer. Volden har fire indgangsporte, præcist placeret i de fire verdenshjørner. Fra hver port løber en plankevej, som forbinder karréerne.

Fundene fra udgravningerne giver ikke en entydig forklaring på borgens funktion. Borgen kan være et regionalt magtcenter, en kaserne eller et håndværkscenter.

The Royal fortress

In the Viking Age, a fortress stood near Fyrkat. Growth rings in findings of wood on the site have been used to date the fortress to the year 980 AD, when King Harald Bluetooth ruled Denmark. He had at least four such fortresses built in Denmark. The round shape and the strictly geometric layout of houses, roads and gates make them unique worldwide. The project involved extensive construction work that only a powerful, very influential king could undertake.

Fyrkat's rampart – more than 3 metres high – surrounded 16 houses divided into four housing blocks. The rampart has four gateways located precisely at the four compass points.

The finds from the excavations give no clear explanation concerning the fortress's function. It could have been a regional power centre, barracks or a centre for crafts.

Königliche Burg

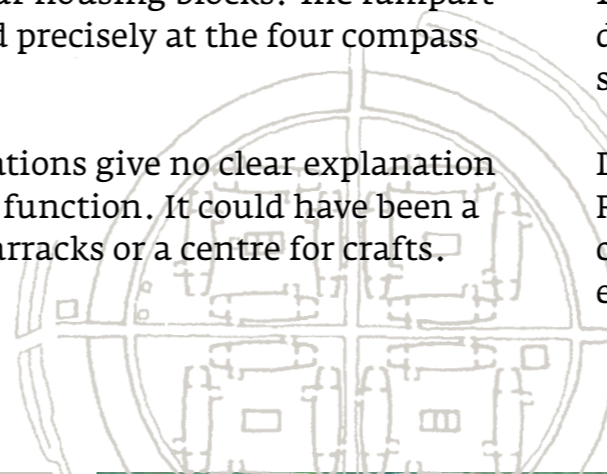
Bei Fyrkat lag in der Wikingerzeit eine Burg. Ihr Alter ließ durch die Jahresringe an Holzstücken auf etwa 980 datieren. Zu diesem Zeitpunkt war Harald Blauzahn König von Dänemark. Er legte mindestens vier Burgen dieses Typs im Land an. Die runde Form und die streng geometrisch angeordneten Häuser, Straßen und Tore machen sie weltweit einzigartig. Die Anlage des Bauwerks erforderte umfassende Arbeiten, die nur ein König mit Macht und Einfluss durchführen konnte.

Im Inneren des über 3 m hohen Walls der Fyrkat-Burg lagen 16 Häuser in vier Karrees. Der Wall hat vier Zugangstore, die präzise nach den vier Himmelsrichtungen ausgerichtet sind.

Die Funde aus den Ausgrabungen lassen keine eindeutigen Rückschlüsse auf die Funktion der Burg zu. Sie war möglicherweise ein regionales Machtzentrum, eine Kaserne oder ein Handwerkscenter.

Fyrkat (||||) ligger strategisk placeret i Onsild Ådal. På højdedragene omkring ligger mange gravhøje, både bevarede (▲) og forsvundne høje (◐). Ved åen er fundet dele af skibstømmer (⚓).

Her ses vikingeborgen Fyrkat fra syd. Volden og graven er en kopi af den oprindelige konstruktion. Tolv langhuse og flere mindre huse inden for volden er markeret med betonklodser. En gengivelse af et af borgens langhuse kan ses på vej til borgen.

Borgens huse

Huset er en rekonstruktion af ét af de 16 langhuse fundet inden for borgen Fyrkat.

Huset er bygget af arkitekt Holger Schmidt i 1980'erne ud fra en grundig analyse af de undersøgte spor og nedgravningshuller efter husenes stolper. Huset er 28,5 meter langt og 7,5 meter bredt på midten, men da det krummer, er det kun fem meter bredt ved gavlene.

Huset er opdelt i tre rum med en hal i midterrummet og et mindre gavlrum i hver ende. I midterrummet har der været et centralt placeret ildsted, og her ses også brede vægbænke. Der er fire indgange: en dør i hver gavl og en på hver langside. Ved disse indgange er der mindre vindfang. Omkring huset og vindfangene er der skrånede stolper. Det er et vigtigt element i vikingehusets arkitektur.

Inden for borgen er der også fundet andre hustyper.

The fortress houses

The house is a reconstruction of one of the 16 longhouses found inside Fyrkat Fortress.

The house was built by architect Holger Schmidt in the 1980s based on a thorough analysis of the traces of the original houses. The house is 28.5 metres long and 7.5 metres wide in the middle but curves inwards, making it only 5 metres wide at the gables.

The house is divided into three rooms with a hall in the central area and smaller gable rooms at each end. The hall had a fireplace in the centre, and you can also see wide wall benches. There are four entrances: a door in each gable and one in each side of the long walls. These entrances have small porches. Tilted poles are set against the house and porches – an important element of Viking house architecture.

Other types of houses have also been found inside the fortress.

Die Häuser der Burg

Das Haus ist eine Rekonstruktion eines der 16 Langhäuser, die in der Burg Fyrkat gefunden wurden.

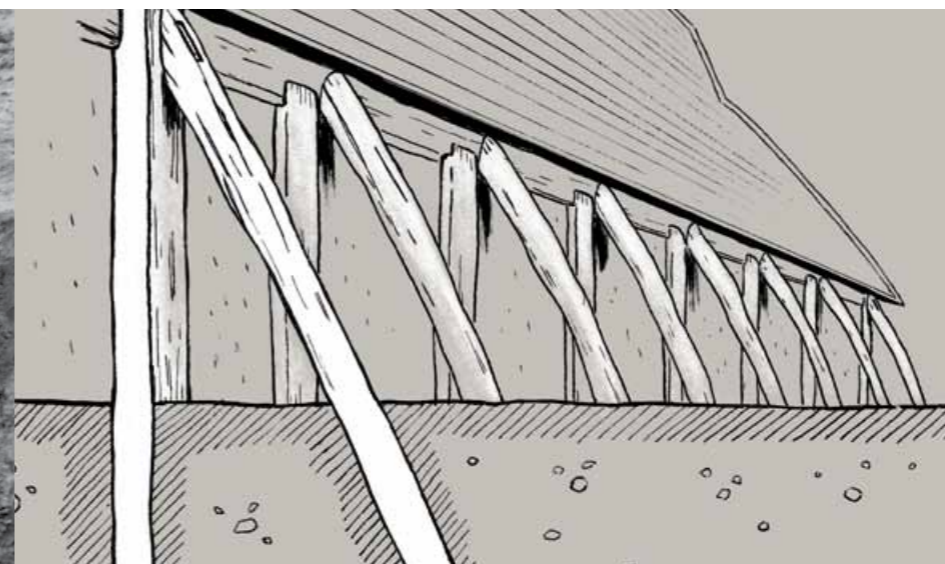
Das Haus wurde vom Architekten Holger Schmidt in den 1980er Jahren errichtet. Es ist 28,5 m lang und in der Mitte 7,5 m breit, wegen der Krümmung der Wände an den Giebeln jedoch nur 5 m.

Das Haus ist in drei Räume unterteilt: eine Halle in der Mitte und zwei kleinere Giebelräume an jedem Ende. Im mittleren Raum befanden sich eine zentral angeordnete Feuerstelle und breite Wandbänke. Es gibt vier Eingänge: eine Tür in jedem Giebel und je eine an den Längsseiten. Vor den Eingängen befinden sich kleinere Windfänge. Haus und Windfänge werden von schräg gestellte Pfosten gestützt, die ein wichtiges Element in der Architektur des Wikingerhauses bilden.

In der Burg wurden auch andere Haustypen gefunden.

I langhuset er centralt en langild. Ved væggen er bænke brugt både til at sidde og sove på. Huset benævnes også som en hal pga. dets størrelse. Der har siden 1985 været spillet Fyrkatspil med professionel instruktion og lokale amatører i huset.

Ved udgravning af stolpespor var traditionen i dansk arkæologi at tømme hullet, hvori stolpen havde stået. På Fyrkat forsøgte man for første gang at halvere dem og se dem i profil. Herved opdagede man, at støttestolperne til taget stod skrå.

Kontrol over landskabet

Placeringen af borgen i Onsild Ådal har ikke været et tilfældigt valg for vikingerne. I vikingetiden har det været muligt at sejle fra Kattegat ind gennem Mariager Fjord og helt op til Fyrkat. Vandet har ikke været dybt, men det har været nok for de lavtstikkende vikingeskibe. Fyrkat ligger desuden ved et overgangssted, hvor rejsende på den nord-syd gående Hærvej gennem Jylland nødvendigvis måtte passere.

Nord, syd og øst for borgen lå vådt og besværligt terræn, der gjorde det svært at angribe borgen fra disse sider. Den letteste adgang har været gennem vestporten.

Da vikingerne udvalgte dette plateau til byggeriet af deres borg har de især mod syd haft problemer med meget vand i undergrunden. De har derfor først måttet planere og siden dræne området inden byggeriet kunne gå i gang.

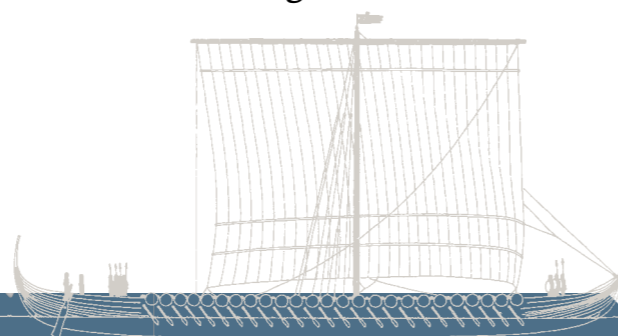

Control over the landscape

The location of the Viking fortress in Onsild River Valley is not coincidental. In the Viking Age, it was possible to sail from the Kattegat into Mariager Fiord and right up to Fyrkat. The water was not particularly deep, but deep enough for the shallow-draft Viking ships. Fyrkat also stood at a crossing point where travellers on the north-south Hærvej (old army road) through Jutland had to pass.

To the north, south and east, the fortress was flanked by wet, difficult terrain that made it hard to attack the fortress from these sides. The easiest access was through the west gate.

The Vikings who chose this plateau for their fortress struggled with a high water table, especially to the south. They had to level and drain the area before the building work could begin.

Vikingskibene er kommet via Kattegat gennem Mariager Fjord til Vesterfjord, videre ind i Onsild Ådal op til Fyrkat. Undersøgelser omkring Fyrkat har endnu ikke givet skibsfund, men geologiske analyser viser, at det var muligt at sejle hertil.

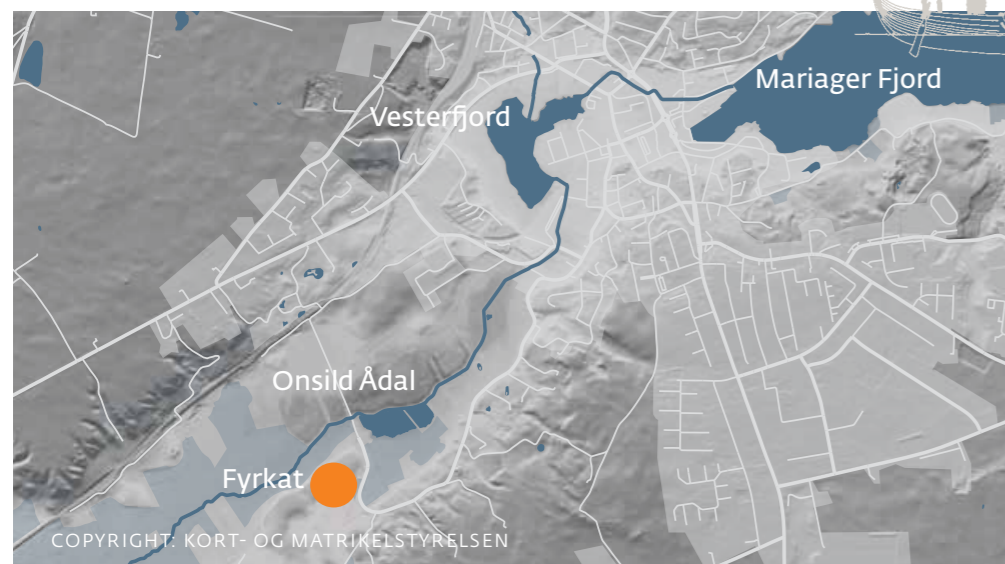

Beherrschende Lage

Die Platzierung der Burg im Tal der Onsild Å überließen die Wikinger nicht dem Zufall. In der Wikingerzeit konnte man vom Kattegat durch den Mariager Fjord zu Schiff bis Fyrkat gelangen. Das Wasser war nicht tief, jedoch ausreichend für die Wikingerschiffe mit geringem Tiefgang. Fyrkat liegt außerdem an einer Furt, die die Reisende auf dem nord-südlich verlaufenden Heerweg durch Jütland notwendigerweise passieren mussten.

Im Norden, Süden und Osten der Burg war das Gelände unzugänglich, so dass die Burg von diesen Seiten fast unangreifbar war. Der beste Zugang bestand durch das Westtor.

Bei der Wahl dieses Plateaus für ihre Burg hatten die Wikinger insbesondere im Süden Probleme mit hohem Grundwasser. Daher wurde das Gelände vor Baubeginn planiert und dräniert.

Placeringen af en gravplads uden for ringborgen er også kendt fra Trelleborg ved Slagelse. På Fyrkat er det 30 begravede mænd, kvinder og børn, mens der ved Trelleborg er begravet 135. På Trelleborg er der en overvægt af yngre mænd.

Sti til borg

Huse i ådalen

I vikingetiden lå der flere landsbyer i borgens omgivelser. Det er endnu ukendt hvor mange og hvor, de lå i landskabet.

Hvis du kigger ind mod Hobro, ser du Vikingecenter Fyrkat på højre hånd. Her er genskabt en stormandsgård fra slutningen af 900-tallet med ni forskellige huse og bygninger. Gården bygger på udgravninger fra Vorbasse i Midtjylland. Om sommeren er der arbejdende værksteder, der formidler vikingernes liv og hverdag.

Fra historiske dokumenter er der kendskab til en vandmølle ved Fyrkat siden 1400-tallet. Den nuværende mølle er ikke den oprindelige, da den blev revet ned i 1916. Den bestående, fredede mølle er Ryds Mølle fra Fyn, mens udlængerne stammer fra Skrødstrup ved Mariager. Kun stuehuset er originalt. Vandet til møllen kommer fra et naturligt kildevæld i bakkerne syd for.

Houses in the river valley

In the Viking Age, several villages surrounded the fortress.

Looking towards Hobro, the Fyrkat Viking Centre is on your right. The Centre houses a reconstruction of a nobleman's farmstead from the end of the 10th century with nine different houses and buildings. The farmstead is based on excavations from Vorbasse in Central Jutland. In summer, the Centre brings everyday Viking traditions back to life.

Historical documents have placed a water mill near Fyrkat since the 1400s. The current mill is not the original mill, which was demolished in 1916. The mill that stands today is a listed mill from Ryds on Funen, while the outbuildings are from Skrødstrup near Mariager. Only the farmhouse is original. The water for the mill comes from a natural spring in the hills to the south.

Häuser im Autal

In der Wikingerzeit lagen mehrere Dörfer in der Umgebung der Burg.

Blickt man in Richtung Hobro, so liegt das Wikingercenter Fyrkat rechter Hand. Hier wurde ein Großbauernhof vom Ende des 10. Jahrhunderts mit neun Häusern und Gebäuden nachgebildet. Vorbild des Hofes sind Ausgrabungen bei Vorbasse in Mitteljütland. Im Sommer wird in Schauwerkstätten gearbeitet, die Leben und Alltag der Wikinger vermitteln.

Aus historischen Urkunden wissen wir von einer Wassermühle bei Fyrkat seit dem 15. Jahrhundert. Die ursprüngliche Mühle wurde 1916 abgerissen. Die heutige, denkmalgeschützte Mühle ist die Mühle von Ryds auf Fünen, die Nebengebäude stammen von Skrødstrup bei Mariager. Nur das Wohnhaus ist original. Die Mühle erhielt ihr Wasser aus einer natürlichen Quelle in den Hügeln im Süden.

Vikingecenteret Fyrkat danner rammen om forskellige aktiviteter for og med publikum. På Vikingegården er også en museumsbutik og et besøgscenter, hvor man bl.a. kan prøve vikingetøj. Fundene fra ringborgen Fyrkat er på Hobro Museum.

Her er mølledammen ved Fyrkat Mølle, før den blev revet ned i 1916. Møllen var en typisk himmerlandsk vandmølle med indvendigt vandhjul og undertræk til kværnene. Den nuværende fynske mølle har udvendigt vandhjul, overtræk og stor højde.